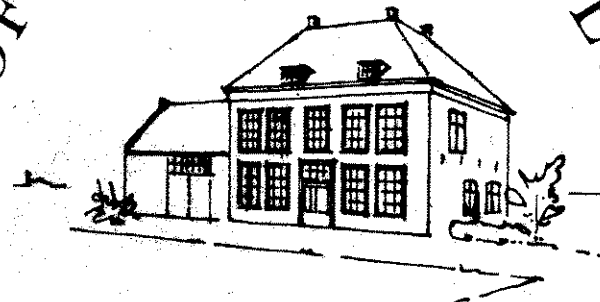
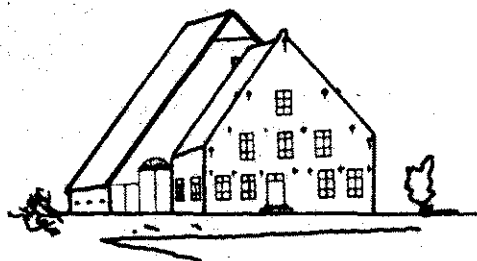

HOF VAN ASSENDELEFT

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
HOFWEG 13 3274 BK HEINENOORD

OOST-LEEUWENSTEIN

BULLETIN

59

AUGUSTUS 1992

STICHTING
VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
(ingeschreven K.v.K. Dordrecht nr. S 119934)

Redactie en secretariaat:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Giro 38.70.852.
Contributie: minimaal F 10,-- per persoon/jaar.

Redactie:

J. Gerretse	K.H. van der Ree
A.O. Mol	W. Reedijk
lic. P.G. Perneel	Drs. J.E. de Rooy
P.J. Pot	Mr. R. van der Waal

Hof van Assendelft:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Telefoon 01862 - 1535.
Geopend dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur.
Zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur.
Leeszaal: Geopend woensdag 09.00 - 13.00 uur.
Zaterdag 10.00 - 17.00 uur.

Oost-Leeuwenstein:

Dorpsstraat 13, 3274 BB Heinenoord.
Geopend zaterdag 10.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00 uur.

Groepen op afspraak.

Conservator:

Drs. J.E. de Rooy 01862 - 2010

Niets van deze uitgave mag zonder toestemming van de redactie worden overgenomen.

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Het doet ons genoegen om aan u een nieuw redactie- en bestuurslid te kunnen voorstellen. Mevrouw C.L. Boon-Braun uit Oud-Beijerland, geen onbekende in onze Vriendenkring, heeft zich bereid verklaard het bestuur van de Vriendenkring te komen versterken. Wij heten haar bij deze van harte welkom.

De jaarlijkse vriendendag brengt ons deze keer buiten de Hoeksche Waard. Ons reisdoel is dit jaar Den Briel. Op 10 oktober kunt u deze oude vestingstad bezoeken met zijn pittoreske geveltjes en smalle straatjes. Het stadje heeft een rijke geschiedenis, zoals u zult merken bij ons bezoek aan het Trompmuseum en aan de Catharijnekkerk. Als er nog tijd over is zullen wij een kijkje nemen bij de oude Stadsgevangenis en bij de schandpaal op het Wellerondom. Na afloop kunt u weer genieten van een echte Hoekschewaardse spek-met-peren maaltijd. Elders in dit Bulletin treft u uitgebreidere informatie aan.

Vanaf het volgende Bulletin zal de rubriek "Nieuws van de redactie" worden verzorgd door ons redactielid de heer Gerretse en de rubriek "Aanwinsten" door ondergetekende.

De redactie wenst u veel genoegen met dit 59e Bulletin.

R. v. d. W.

WERKGROEP DIALECTEN

(Vervolg en slot.)

Toeneme den eersten ochend wakker wiere in ôons hotellechie rook ut oftat ut slachtdag was bij den boer. Toen me van den trap ofkwamme stonge dur lange taefels klaar met schuttels dikke haeverpap en dur lagge stapels gerôôsterd brôôd.

Dur stongen ok gebakke aaiers en dur lag gebakke verrekusvlaais. Vedders waere dur nog pannekoeke met stroop tur op dat uit de bôôme getapt was.

Drika waarschouwde me en zee "Van zukke rare kost worreme allemal harstikke misseluk". Wel toen zee ik heur: "Misseluk of niet, ik heb op tie bôôt zôô" waainug gehad, dak nou bekant dôôd gaat van dun honger. Ik waag ut er op hoor." Ik werkte van alles wat ur stong nae binne, maar Drika dee maar kalmpjes an mee. Lemme je van achtere toch vertelle dat slappe koffie en gebakke spek een raar mengsel was voor een Hollandse maag. Klaaine Jan het ur dan ok van gekotst maar vedder hebbe me dur géên schae van geleje. We doche damme den hêêlen dag niks meer nôôdug zouwe hebbe. Maar om twaaluf uur stong dur weer een grôôt mael op taefel. Deuze keer was tur vollop ertesnert met grôôte bonke ham durrin. Ok nog brôôd met lappe rôôkvlaais en kaes en nog 't êên en ander waer ik gaan naam voor wis. De kindere zeeë "We gelôôve damme in lullekkerland binne angekomme". 's Aevus krege we nog weer vollop errepuls met pee, erte, dikke sjuu, grôôte stikke koelevlaais, sla en an 't end nog vruchtepudding. Voor ôons was tur géên twijfel meer an of dut was un rijk land. Zuinughaaid scheen hier onbekend te weze. Maar we beslote toch om het geld, azze me dat ooit zouwe krije, niet over den balk te gooie. Dur was zoveul om an te wenne hier, datte me ôons wel is ofvroege ovve me ôons wel ooit an zouwe kenne passe. De klaaine jonges die waere overal zôô an gewend, maar wij waere géên kindere meer.

Nou zekkie gaan vertelle van 't leste dêêl van de raais. We hadde gedocht dat de zêêraais ut grôôte dêêl van de raais zou zijn. We hebbe ondervonge dat ut nou pas echt nog mos beginne.

In de steeë hebbe ze straete wijd genog voor zes boerewagus neffe mekaar. Dur staan kerreke waer ze wel vijf of zes van ôonze durpskerrekies in kenne stoppe.

Nae damme dat allemal gezien hadde in de stad waer we eerst verbleve, wier dur beslote damme naer Michigan deur zouwe raaize. Dus niet zôas eerst de bedoeling was naer de nederzettinge in Iowa of Wisconsin.

Dat raaize in un echte grôôte stôômtrem was nie gek, maar 't duurde wel lang hoor. Die smerige rôôk van de lokemetief maakte alles verschrikkeluk vuil. In alle plaessies wier dur gestopt, dus we konne op ôôns gemak un hôôp zien. Soms stong me op één plak wel un halluf uur stil en dan ginge me gauw dur eve uit om rond te kijke. Op tie manier leerde we de maniere en geweuntes kenne van dat voor ôôns nieuwe land. We koche dan ok ete voor onderweeg. Dat ging zôô maar dag en nacht deur. Toen mosse we vedder op un kanaalbôôt. Dat was tunmimste weer is wat anders. We ginge met hâél ôôns hebbe en houwe over op un propvol schuitjie. Toen ondervonge me echt hoe hartstikkke hêét dat et hier in 't binneland dikkels ken weze. Bove op ut scheepie wiere me deur de zon gebraeje en beneje stikte je van de benauwdughaaid. Daege an één stik hebbe me zôô geleje van de hette. De passeziers prebearden dur aaige te bescherme deur beddegoed uit te spanne en dan daer onder te gaan legge of zitte. Un ouwere vrouw is onderweeg bezweke. Alléén in de nachte was er an dek wat opluchting. Het duurde veul daege en dut gedéélte was wel het akelukste end van de hêéle raais. Uitaaindeluk zijme toch in Michigan beland. Nou lui, dat was un hêéle opluchting. Maar we waere pas in 't ôôste van die staet en we mosse toen nog bekant 300 kilometer vedder over land om in ôônze kolonie te komme.

't Grôôste gedeelte ginge me weer met un stôômtrem, maar de leste veertig kilometer met un boerewage. Aaindeluk kwammeme smerug en dôôd-moei an. Wat waere me blij datte lange weke raaize voorbij waere. We doche damme in un liefeluk durrep terecht zoue komme zôô azze me die in 't ôôste gezien hadde, maar dat is op un hêéle teleurstelling uitgeloôpe.

Maar dat wor weer un verhaal op z'n aaige en daer kom ik laeter wel is op terug.

Schrijf ok maar weer gauw terug. We geniete daege lang azze me un brief uit ôônze Hoeksche Waerd krijge. Hoe is 't op stee?

Belooft ut un goeie ôôgst te worre. We prate alledag nog over jullie allemal. 't Is hier zôô andere wereld dat vergelijkinge niet te make zijn. Kwan, nou mot ik stoppe. Schrijf assieblieft weer is gauw terug. Alle beste wense van je vroegere durpeling en vrinde!

Jaap, Drieka en de klaaine jonges.

WERKGROEP DIALECTEN

HISTORISCH ALLERLEI

Een pokkenepidemie (1883-1884) deel 4b.

Typerend voor het gewetensvraagstuk waarvoor velen, waaronder zeker een aantal trouwe kerkgangers, zich geplaatst zagen, was het wellicht op een gerucht gebaseerde bericht in de Rotterdamsche Courant. Dit bericht meldde dat "een dezer dagen een vrouw naar haar dochter [ging] om zich te laten inenten; deze moest haar echter beloven niets aan haar man te zeggen, waaraan voldaan werd. Den volgenden avond kon de doctor ook dezelfde belofte aan den man doen, die zich liet inenten en het voor zijn vrouw niet wilde weten." (17)

Toen begin juli 1884 (18) Ds. Van Goor plotseling een beroep aanvaardde naar het, volgens zijn zeggen, "arme visscherdorp" Bunschoten, was in Oud-Beijerland het kwaad grotendeels geschied.

Eén van de argumenten van de tegenstanders van de vaccinatie was onder andere geweest dat velen, die zich destijds wel hadden laten vaccineren en revaccineren, nu toch door de ziekte bleken te worden aangetast. Helemaal ongelijk hadden ze niet.

Immers, ook onder diegenen die waren gevaccineerd, althans in de veronderstelling verkeerden dat dit was gebeurd of in ieder geval in het bezit waren van een vaccinatiebewijs of 'pokkenbriefje', vielen slachtoffers.

Tijdens de epidemie constateerden Hers en Lodder dat tal van vroegere, door één van hun voorgangers, de medicinae doctor Jan Peelen, "(her)ingeënte personen, kinderen zowel als volwassenen, geen vaccinatielittekens vertoonden" en dat "zich bij diezelfde personen, na inenting, wel normale koepokken ontwikkelden", voorts "dat van deze personen niemand de pokken kreeg, ook niet bij directe blootstelling aan besmetting en tenslotte dat zulks wel het geval was bij personen die alleen door Dr. Peelen waren ingeënt." (19)

De in Oud-Beijerland heersende pokkenepidemie vormde dan ook het voornaamste agendapunt van de op 28 december 1883 gehouden vergadering van de Geneeskundige Raad voor Zuid-Holland. In haar verslag vermeldde deze vergadering "het te Oud-Beijerland algemeen bekende verhaal dat dr. J. Peelen, die tot het vorig jaar daar de geneeskundige praktijk uitoefende, op onverantwoordelijke wijze handelde in zake vaccinatie en de vaccinatiebewijzen".

Zeker te denken gaf "het feit, dat het aantal opgekomen koepokken op 304 van de 306 door den plaatselijken geneesheer gedurende de laatste jaren van zijn verblijf te Oud-Beijerland afgegeven verklaringen van verrichte vaccinatiën, werd ingevuld met het cijfer 3", zodat dit "hoogen graad van waarschijnlijkheid [gaf] aan het ter plaatse verspreide gerucht, dat die geneesheer meestal dadelijk na de inenting, het bewijs gaf zonder zich van den uitslag te vergewissen, ja zelfs somtijds een bewijs gaf zonder de vaccinatie verricht te hebben." (20) "Het denkbeeld van een der [leden van de Geneeskundige raad voor Zuid-Holland] ter zake van deze verkeerde handelingen eene strafvervolgung uit te lokken, vond nog daargelaten de moeilijkheid

van de bewijsvoering voor den regter, aangezien de feiten zo lang geleden plaatsvonden, geen bijval. De vergadering leek meer te deelen in de zienswijze, dat de bekendheid, aan zijne handelingen gegeven, als de grootste straf voor den delinquent kan worden beschouwd; grooter dan eene veroordeling tot geldboete, welk brandmerk, naar men hoopte, andere minder nauwgezette medici zou weerhouden van het navolgen zijner gestygmatische handelingen." (21)

De pokkenepidemie zou na jaren nog haar sporen nalaten. Talrijke families betreuren het verlies van een dierbare. Groot waren, nog na jaren, de financiële moeilijkheden van weduwen en wezen in die gezinnen waar de kostwinner aan de pokken was gestorven. Maar even levendig in de herinnering van velen was het feit, dat op last van de Inspecteur van het Geneeskundige Staatstoezicht, even onbegrijpelijk als onverwacht, de jaarlijkse veemarkt, waar alle neringdoenden naar uitkeken, werd geschorst. Het was een beslissing "waardoor er bijna geen inwoner dezer gemeente [was] die geen schade leed". Levendig bleef de herinnering aan die dagen toen "paniek in het geheele dorp heerschte", aangezien een aantal bewoners van "de straat waar de markt gehouden [werd], reeds hun huis als restauratie [hadden] ingericht, en het vlees, dat dan gebruikt wordt reeds gebraden was". (22)

17. Rotterdamsche Courant, 17 okt. 1883, 2.
18. Dordrechtsche Courant, 13 juli 1883.
19. Beyerman, De (tweede) pokkenepidemie, p. 5, noot 5.
20. Ned. T. Geneesk., 2e reeks, 19(1883), 771.
21. Dordrechtsche Courant, 31 december 1883.
22. Weekblad of Brielsche Courant, 4 nov. 1883, 2.

Lic. P.G. Perneel

DE VRAGENRUBRIEK

Zoals inmiddels gebruikelijk is beginnen wij deze rubriek met de reacties die ontvangen werden naar aanleiding van de vragen in het vorige Bulletin. De volgende oplossingen werden aangedragen:

355. Maaïke Verveer, weduwe van Joost de Pee, overleed te 's-Gravendeel op 16.4.1837, wonende Boendersweg 246.

356. Waarschijnlijk is Hendrikje Laurensse van Mieren gedoopt te Klaaswaal, maar voor 1701 zijn er geen doopgegevens van Klaaswaal. Het huwelijk zal ca. 1706 hebben plaatsgevonden te Klaaswaal, maar ondanks het feit dat er vanaf 1701 een trouwboek van Klaaswaal is bijgehouden, is er geen kaartje in het systeem waarop dit huwelijk is vermeld.

358. De ouders van Johannes Jansz van der Graaf zijn waarschijnlijk Johannes Jacobsz de Graeff, "hoedemaker" te Oud-Beijerland, ald. begr. 16.9.1730, kocht in 1702 burgerrecht van Oud-Beijerland, en Jenneke Cornelisdr., begr. Oud-Beijerland 19.1.1720. Voor verdere gegevens wordt verwezen naar het artikel van Dr. Ir. C. Raars in "Ons Voorgeslacht", jrg. 1987, blz. 562-564.

Tot zover de ontvangen antwoorden. De voorraad nog te plaatsen vragen is inmiddels flink geslonken. er liggen op dit moment nog acht genealogische problemen op publicatie te wachten. Zorgt u voor een nieuwe voorraad?

359. Er wordt contact gezocht met personen die de naam "Van Dijk" in hun stamboom hebben of op een andere manier met deze naam bezig zijn.

360. Abraham Hendriks de Baat, geb. ca. 1652, overl. tussen 29.7.1694 en 20.10.1701, woonde in 1680 in de Renoijshoek te 's-Gravendeel. Hij was gehuwd met Jaapje N.W., die voor het laatst vermeld wordt op 1.2.1721 (R.A. 's-Gravendeel).
Gevraagd: genealogische gegevens over de echtgenote van deze Abraham de Baat.

361. Weijntje Pieters Vermeulen testeerde op 23.4.1703 te 's-Gravendeel met haar man Pieter Teunisse Meijdam. Hij overleed enkele dagen daarna. Zijn vrouw leefde nog in 1717. Uit dit huwelijk zijn tenminste twee kinderen geboren: Leijntje en Neeltje. Informatie wordt gevraagd over de ouders van Wijntje Vermeulen.

362. Joost Willemse Overweel, waarschijnlijk afkomstig van Strijen, tr. Maasdam 13.11.1660 met Neeltje Jansse van de Wier.
Gevraagd: geb. datum van Joost Willemse, alsmede gegevens over zijn voorgeslacht en over zijn eventuele broers en zusters.

363. Willem Jansz. Overweel, ged. Maasdam 5.3.1713, begr. 's-Gravendeel 2.5.1788, tr. 's-Gravendeel met Heijltje Jans Visser, begr. 's-Gravendeel 1.5.1787, dochter van Jan Jans Visser en Adriaantje Hendriks Bravenboer. Uit dit huwelijk waarschijnlijk de volgende kinderen:

- a. Jan, aangen. 1764, overl. 26.8.1799, begr. Heenvliet.
- b. Neeltje, aangen. 1767, overl. 1797 of begr. 's-Gravendeel 2.10.1802.
- c. Arijaentje, aangen. 1769, begr. 's-Gravendeel 12.3.1802.
- d. Kaatje, geb. 1753/1754, overl. 's-Gravendeel 15.11.1831.
- e. Izaak, geb. 's-Gravendeel 14.6.1748, overl. Dordrecht 26.5.1831.

f. Hendrik, aang. 1782, begr. 's-Gravendeel
21.3.1809.

g. Rochus, begr. 's-Gravendeel 27.1.1770.
Gevraagd: ontbrekende data en verdere gegevens over
het echtpaar Overweel-Visser en hun kinderen.

Uw brieven met informatie en nieuwe vragen worden
tegenoet gezien op het adres van de vragenrubriek:
A.O. Mol, Strijensedijk 2, 3295 KM 's-Gravendeel.
Tot de volgende keer!

A.O.M.

NIEUWE VRIENDEN

In de afgelopen periode is het aantal vrienden/
vriendinnen met 18 toegenomen. Via deze weg heten
wij een ieder nogmaals hartelijk welkom!

L 70 R.J. v.d. Berge	Spijkenisse
L 253 S.P. Blijdorp	Rotterdam
HW 38 A. Francke	Numansdorp
L 791 C.J. Hameeteman	Middelharnis
L 787 J.A. de Heer	Schiedam
L 788 B. de Heer-van As	Schiedam
L 38 G. Jongeneel	Middelburg
L 790 G.A. Klok-v.d. Blink	Oostvoorne
L 789 B.A. de Lange	Papendrecht
L 477 H.P. van Luik	Vaassen
L 392 H.B. Maaskant	Raalte
L 426 E. van der Made	Rotterdam
L 498 A.A. Mast	Rotterdam
L 729 P.H. van de Merwe	Vlaardingen
L 233 J. Quispel	Leiden
HW 33 D.L. de Ruiter	Numansdorp
L 184 J. van der Schee	Pernis
L 66 J. v.d. Zande van Maastrigt	Rotterdam

Red.

VRIENDENDAG

De redactie is verheugd u te kunnen meedelen,
dat het mogelijk is gebleken een gevarieerd
programma samen te stellen voor de Vriendendag
op zaterdag 10 oktober 1992.

Wij hopen u tussen 13.15 en 13.30 uur in het H.C.
Andersenhuis (gelegen naast het Hof van Assendelft)
met koffie te ontvangen. Rond 14.00 uur vertrekken
de bussen naar Den Briel, waar wij een bezoek
brengen aan het Trompmuseum en de Grote Kerk.
De rondleiding wordt verzorgd door de heer J.D.
Zondag en zijn medewerkers.

Rond 17 uur keren wij terug naar Heinenoord, naar
het Andersenhuis. Hier gebruiken wij het aperitief
ter voorbereiding van de traditionele spek-met-peren
maaltijd of erwtensoep. Ter afsluiting van de 12de
Vriendendag wordt nogmaals koffie geserveerd.

De kosten bedragen F 45,00 per persoon (inclusief
toegang museum en kerk). U kunt zich opgeven tot
uiterlijk 19 september door overmaking van dit
bedrag op girorekening 38.70.852 t.n.v.
Vriendenkring vh Streekmuseum -Hoeksche Waard-
onder vermelding van:
* Vriendendag 1992.
* Menukeuze (spek-met-peren of erwtensoep).
Introducté(e)s zijn zoals gewoonlijk hartelijk
welkom.
U komt toch ook?

Red.

AANWINSTEN

Vaarde vrienden,
Ook de afgelopen maanden hebt u niet stilgezeten en uw museum goed bedacht. Er was weer een grote verscheidenheid aan schenkingen, waaronder een Delfsblauw gedenkbord vervaardigd ter gelegenheid van tot het 400-jarig bestaan van Oud-Beijerland. Ook het 500-jarig bestaan van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen vonden wij terug in het boek "Een keizerlijk cadeau". U ziet, wij in de Hoeksche Waard kijken niet op een jaartje. Wat de landbouw betreft kregen wij, naast agrarisch gereedschap, het interessante manuscript "De Hoeksche Waard en het vlas", geïllustreerd met veel oude foto's, door P.W. de Zeeuw.

Verder terug in het verleden brengt ons het portretgravure van Joannes van de Velden, die van 1746 tot 1752 als predikant te Heinenoord stond. U weet toch, dat een dominee jaren kan staan?

Dan een paar fraaie foto's van de (voormalige) "Berkenstee" te Goidschalkoord. Er stonden geen berken, maar de stee was eigendom van de familie Berk.

Kleding van vroeger: keuvels, lange witte schorten, onderrokken met kant en twee paar hoge damesschoenen met rijgveters. Wel wat anders dan joggingpakken en Nikes.

Voor het huishouden vermelden wij drie sierhorren, een brandewijnkruik, emaille juskommen, twee poffertjestegels, twee merklappen, een test en een mooi wafelijzer met daarop een recept. Daarin staat ondermeer, dat men anderhalf oort melk diende te gebruiken. Volgens "Van Dale" was een oord een vierde deel van een kan, stoop of kroes.

U bent nu weer wat op de hoogte, vrienden.

Wij houden ons aanbevolen. Tot de volgende keer!

J.G.

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

Bladerend in de oude Nieuwsbladen van 1892 valt direct op dat de journalisten/redacteuren ruime aandacht schonken aan het 400-jarig bestaan van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen. Vrijwel zeker kan aangenomen worden dat P.M.H. Welker, in zijn leven onderwijzer te Numansdorp en eindredacteur van het Nieuwsblad, schrijver van het hieronder gedeeltelijk letterlijk overgenomen artikel is.

"VIER EEUWEN.

Waar eens de zeemeeuw vloog, in de eenzaamheid verloren,
De roerdomp uit den poel zijn sombren toon deed hooren,
De zee haar golvend schuim deed bruisen op het zand,
Of smoorde in 't wieglend riet, - is thans mijn vaderland.

Vier eeuwen geleden was de schoone landouw, die we als Cromstrijen, eene der jongste onder hare hollandsche zusters, kenne, op geene kaart te vinden. De zee rolde in het voor- en najaar heur schuim tot aan Westmaas; in het gunstige jaargetijden werd door haar een paar dammen belet, wat lage graslanden te overstroomden, die door den rentmeester des graven van Holland, Heer van Strijen, voor minder dan een gulden per morgen werden verhuurd en waarop enkele stuks vee een sober bestaan vonden. Zuidwaarts zag men een paar platen boven het water uitsteken, en daarop ruischte het riet en nestelden de zeemeeuwen en roerdampen. De eenige mensch, die zich op de watervlakte, de poelen, de kreken en de rietplaten bewoog, was Claes Dankerts, de visscher en vogelaar.

Weiden, rietvelden, vogelkooien en visscherijen, ze waren in 1492 gezamenlijk verpacht voor twee en veertig gulden en zeven stuivers.

En zoo was het al geweest sedert onheuglijke jaren. De graven en hunne rentmeesters waren tevreden, als zij elk jaar ongeveer dezelfde som konden ontvangen. Jacoba van Beieren, Philips van Bourgondië, Karel de Stoute, Maximiliaan van Oostenrijk, Philips de Schoone, Keizer Karel V en hunne voorgangers en opvolgers hadden wel wat anders te doen dan hun land te verbeteren.

Keizers, koningen, graven, generale Staten, -de Staat: ze geven wetten, ze schrijven belastingen uit, maar nooit legden ze dijken. Ze winnen veldslagen en rooven provinciën en betalen met het bloed der onderdanen, maar nooit hebben ze getracht, ook maar voor één mensch een nieuw arbeidsveld in den zonneshijn te scheppen.

Omdat de water- en rietwoestijn tusschen het Land van Essche en het Land van Putten hem toch nimmer meer dan twee en veertig en zeven stuivers zou opbrengen, gaf Maximiliaan van Oostenrijk ze in 1492 voor die som aan zijn "lieven en getrouwen" secretaris Mr. Gerard Numan op diens verzoek in erfpacht.

Mr. Numan wilde echter meer zijn dan erfpachter. Om het land te kunnen verbeteren, moesten hij en zijne rechtverkrijgenden er heer en meester op wezen en over aarde, water en wind vrijmachtig kunnen beschikken. Voor zeventien gulden en dertien stuivers 's jaars belende de Graaf hem toen erfelijk en onversterfelijk met de ambachtsheerlijkheid op de gronden, die hij zou weten te doen opkomen uit het water. Mr. Numan en zijne opvolgers zouden daarop dijkgraven, heemraden, schouten, schepenen, ontvangers der belastingen, geestelijken, onderwijzers, kortom alle ambtenaren benoemen; zij zouden er het maal-, visch-, vogel- en jachtrecht bezitten, in één woord er volkomen en uitsluitend regeeren in polder, dorp, kerk en school.

De Vorst behield aan zich slechts de tienden en de hoogheerlijkheid, d.i. de crimineele justitie, de belastingheffing en de oproeping ten dienst met de wapenen, en schonk voor elken polder nog tien jaar vrijdom van belasting en tienden vanaf den dag, dat de ploeg voor het eerst in den grond gegaan zou zijn."

Wordt vervolgd.

P. J. P.

AFDELING GENEALOGIE

De lijst met bronnen die in de bijna 25-jarige geschiedenis van de afdeling Genealogie zijn "afgeschreven" op fiches kan bijna dagelijks worden aangevuld. Wat denkt u van de volgende opsomming?

- Burgerlijke Stand Zuid-Beijerland, overlijden 1812-1825.
- Polderrekeningen Sint Anthoniepolder: Jaarrekeningen 1706-1710 en 1721-1775.
- Notariële Akten Schiedam: gegevens van Hoekschewaardse personen, periode 1604-1700.
- Rechterlijk Archief Cromstrijen, nr. 45: taxaties van landerijen en huizen, 17e-18e eeuw.
- idem, nr. 46; rekeningen van de Heilige Geest- of Groote Armen, periode 1640-1710.
- Kerkarchief Puttershoek, A21. Huwelijksproclamaties uit de periode 1773-1795 (met hiaten)
- idem, B2. Armenrekeningen 1656-1670 en Jaarrekeningen van 1655-1670.
- idem, B3: Armenrekeningen 1671-1696 en Jaarrekeningen van 1670-1695.
- idem, B4: Armenrekeningen 1695-1714.
- idem, B8: Armenrekeningen 1762-1784 en Jaarrekeningen van 1762-1785.
- idem, B9: Armenrekeningen 1785-1806 en Jaarrekeningen van 1785-1806.
- idem, C2: Register van de Kerkrekeningen sedert 1692 en Jaarrekeningen 1691-1725.

- idem, C3: Register van de Kerkrekeningen vanaf
1726 en Jaarrekeningen van 1725-1756.

De verzameling "Streekgenealogiën" ofwel de zgn.
"S.G.'s" kon worden aangevuld met gegevens over
de volgende geslachten en personen: Van der Bie,
kwartierstaat Hendrik Bisschop (Dordrecht),
Cronenborch, Van der Jagt, Leenheer, Van der
Meijden, Molendijk, Van Prooijen, Rutlingsbergen,
Stuip, Vaandrager, In 't Veld, kwartierstaat
Verhoeven-Huijser.

Aan de bibliotheek werden o.a. toegevoegd supplement
2 van Duizend Jaar Voorgeslacht door K.J. Slijkerman
en deel 11 in de reeks Kwartierstatenboeken van de
Genealogische Vereniging "Prometheus" te Delft.

U kunt één en ander raadplegen in de leeszaal van
het museum. Veel succes ermee.

A.O.M.